

Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ (INTRASOFT INTERNATIONAL)
 ΠΡΟΣΟΧΗ: Για την ΤΑΧΥΤΕΡΗ & καλύτερη ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ - ΕΠΙΚΟΛΛΗΣΗ ολόκληρου του κειμένου στο WORD (select all) και καλύτερη εκτύπωση συνιστάται η χρήση της κατωτέρω επιλογής Εκτύπωση\Αποθήκευση.

+ Μέγεθος Γραμμάτων - Εκτύπωση\Αποθήκευση

ΠΙΘΑΝΟΝ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

1 2016 Μ. ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ

2 11-09/2012 ΔΕΚ (C-43/10) (606719)

3 11-9/2012 ΔΕΚ (C-43/10) (608170)

4 141/2010 ΣΤΕ (ΑΝΑΣΤ) (517234)

5 0043/2010 ΔΕΚ (603211)

6 999/2007 ΣΤΕ (ΑΝΑΣΤ) (453429)

7 1475/2004 ΣΤΕ (ΟΛΟΜ) (355616)

8 1643/1998 ΣΤΕ (275461)

2760/1994 ΣΤΕ (84447)

ΑΡΜ/1995 (241)

Μέτρα για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος σύμφωνα με το ν. 1650/1986. Διαδικασία δημοσιοποίησης των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Διοικητική διαδικασία έκθεσης των απόψεων των ενδιαφερομένων κατά το στάδιο της αξιολόγησης των μελετών. Η προσφυγή ενώπιον του ΥΠΕΧΩΔΕ δεν είναι ενδικοφανής προσφυγή. Προϋποθέσεις παραδεκτού αίτησης ακύρωσης. Εννομο συμφέρον οικολογικών οργανώσεων να ζητήσουν την ακύρωση των σχετικών αποφάσεων. Γνώση της απόφασης για την εκκίνηση της προθεσμίας άσκησης αίτησης ακύρωσης. Τι περιλαμβάνει η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Εκτροπή του ποταμού Αχελλώου και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Περιστατικά. Δεκτή η αίτηση ακύρωσης. Παρατήρηση: Ομοια και η 2759/1994 ΣΤΕ.

ΣΤΕ 2760/1994

Εισηγητής: Κ.Μενουδάκος

1. Επειδή με την κρινόμενη αίτηση ζητείται να ακυρωθεί η κοινή απόφαση Α.Π. 16058/9.10.1991 των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Τουρισμού, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Εργων και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, με την οποία εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή φραγμάτων και των αντιστοίχων ταμιευτηρίων ύδατος καθώς και άλλων συναφών έργων στις θέσεις Μεσσοχώρα και Συκιά, που βρίσκονται η μεν πρώτη στο νομό Τρικάλων, η δε δεύτερη στην περιφέρεια των νομών Αρτας και Καρδίτσας.

2. Επειδή παραδεκτώς παρεμβαίνει στη δίκη για να αντικρούσει την κρινόμενη αίτηση η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.), στα έργα της οποία έχουν ενταχθεί και εκείνα, τα οποία αφορά η προσαλλόμενη απόφαση.

3. Επειδή με το άρθρο 2 της κοινής απόφασης 75308/5512/26.10.1990 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Εργων και του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας (φ. 691/2.11.1990, τευχ. Β') θεσπίζεται, με βάση νομοθετική εξουσιοδότηση που παρέχεται με το άρθρο 5 παρ. 2 του ν. 1650/1986 "για την προστασία του περιβάλλοντος" (φ160), η διαδικασία ενημέρωσης από μέρους των νομαρχιακών συμβουλίων των πολιτών και φορέων εκπροσώπησης τους για τις υποβαλλόμενες στη Διοίκηση μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και διατύπωσης των σχετικών απόψεων των ενδιαφερομένων και, ειδικότερα, ορίζεται ότι η αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Εργων διαβιβάζει στο οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο αντίγραφο των υποβαλλομένων σε αυτή μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υποβολή τους (παρ. 1) ότι το Νομαρχιακό Συμβούλιο μεριμνά αφενός για τη δημοσίευση στον τοπικό τύπο ανακοίνωσης και πρόσληψης των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησης τους να λάβουν γνώση της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και να διατυπώσουν αποψεις για το περιεχόμενό της σε προθεσμία που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δεκαπέντε ημέρες από τη δημοσίευση και αφετέρου για

την ανάρτηση αντιγράφου της ανακοίνωσης στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχίας (παρ. 2) ότι μετά τη δημοσίευση της παραπάνω ανακοίνωσης και μέσα σε προσθεσμία που ορίζεται σε αυτήν κάθε ενδιαφερόμενος πολίτης ή φορέας μπορεί να λάβει γνώση ολόκληρου του περιεχομένου της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των συνοπτικών και τομεακών χαρτών και να διατυπώσιε εγγράφως τη γνώμη και τις προτάσεις του προς το Νομαρχιακό Συμβούλιο (παρ. 39, ότι η κατά τα προαναφερόμενα διαδικασία δημοσίευσης και υποβολής απόψεων δεν επιτρέπεται να υπερβεί τις τριάντα ημέρες από την παραλαβή της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων από το Νομαρχιακό Συμβούλιο (παρ. 4) και ότι το Νομαρχιακό Συμβούλιο διαβιβάζει τις γνώμες και προτάσεις που υποβλήθηκαν από φορείς και πολίτες με σχετική γνωμοδότηση του στην αρμοδια διεύθυνση του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (παρ. 5). Περαιτέρω στο άρθρο 3 της ίδιας υπουργικής απόφασης προβλέπεται διαδικασία δημοσιοποίησης της απόφασης της Διοίκησης, με την οποία εγκρίνονται περιβαλλοντικοί όροι, και συγκεκριμένα ορίζεται ότι "η αρμόδια Κεντρική Υπηρεσία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. διαβιβάζει την απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων στο οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο, προκειμένου να λάβουν γνώση του περιεχομένου της οι πολίτες και φορείς εκπροσώπησής τους με δημοσίευση σχετικής απόφασης στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχίας".

4. Επειδή από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι στις Νομαρχίες Τρικάλων και Καρδίτσας, στην περιφέρεια των οποίων βρίσκονται τα παραπάνω τεχνικά έργα, έλαβε χώρα δημοσιοποίηση της προβαλλόμενης απόφασης κατά τη διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 3 της προαναφερόμενης κανονιστικής υπουργικής απόφασης, δηλαδή με δημοσίευση σχετικής ανακοίνωσης στον τοπικό τύπο και ανάρτηση στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχίας, ενώ για τη Νομαρχία Αρτας, στην περιφέρεια της οποίας βρίσκονται ορισμένα από τα έργα αυτά, βεβαιώνεται ότι τηρήθηκαν οι παραπάνω διατυπώσεις στο έγγραφο Ν.Σ. 13/26.4.1994 της Ν.Σ. 13/26.4.1994 της Νομαρχίας προς το Συμβούλιο της Επικρατείας, χωρίς πάντως να αποστέλλονται σχετικά αποδεικτικά στοιχεία. Τα δεδομένα όμως αυτά δεν επηρεάζουν την ισχύ - ούτε, άλλωστε, την νομιμότητα - της προσβαλλόμενης απόφασης, η οποία έχει αποκτήσει υπόσταση και επιφέρει έννομες συνέπειες από την έκδοσή της, δεδομένου ότι, κατά την εννοια του παραπάνω άρθρου, οι διατυπώσεις αυτές δεν θεσπίζονται ως συστατικός τύπο για την τελείωση των πράξεων της Διοίκησης, με τις οποίες εγκρίνονται περιβαλλοντικοί όροι, αλλά αποσκοπούν απλώς στην γνωστοποίησή τους. Από την άποψη, λοιπόν, αυτή η προσβαλλόμενη απόφαση είναι δεκτική προσβολή με αίτηση ακύρωσης.

5. Επειδή μετά την άσκηση της κρινόμενης αίτησης εκδόθηκε η πράξη Α.Π. ΓΑ/72/23811/9.6.1994 των Υπουργών Γεωργίας και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία ματαιώθηκε το αποτέλεσμα του μειοδοτικού διαγωνισμού που έλαβε χώρα στις 9.4.1987 για την ανάθεση του έργου της εκτροπής του Αχελώου και αξιοποίησης της Θεσσαλικής πεδιάδας, στα οποία εντάσσονται και τα ειδικότερα τεχνικά έργα, τα οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση. Η μεταγενέστερη αυτή πράξη όμως, με την οποία δεν ματαιώνεται γενικώς το παραπάνω έργο αλλά μόνο το αποτέλεσμα του συγκεκριμένου μειοδοτικού διαγωνισμού, ουδεμία επίδραση ασκεί στην ισχύ της προσβαλλόμενης απόφασης, η οποία δεν συσχετίζεται με τις διαδικασίες ανάθεσης της εκτέλεση των επίμαχων έργων, αλλά έχει ως περιεχόμενο την έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τα έργα αυτά, ασυνδέτως προς τις παραπάνω διαδικασίες και το πρόσωπο του αναδόχου. Είναι, λοιπόν, απορριπτέος ο προσβαλλόμενος με το υπόμνημα του Δημοσίου ισχυρισμός, ότι μετά την έκδοση της παραπάνω νεότερης πράξης η παρούσα δίκη δεν έχει πλέον αντικείμενο.

6. Επειδή η τρίτη από τους αιτούντες έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα σύμφωνα με το άρθρο 784 του Αστικού Κώδικα, δεδομένου, ότι, όπως προκύπτει από το καταστατικό της, είναι αστική εταιρία, η οποία, αν και μη κερδοσκοπική, έχει και οικονομικούς σκοπούς, το δε καταστατικών της έχει καταχωρηθεί στο βιβλίο εταιριών του Πρωτοδικείου Αθηνών. Από την άποψη, λοιπόν, αυτή η παραπάνω αστική εταιρία νομιμοποιείται στην άσκηση της κρινόμενης αίτησης, είναι δε απορριπτέος ο ισχυρισμός της παρεμβαίνουσας Δημόσιας Επιχείρησης

Ηλεκτρισμού, με τον οποίο υποστηρίζεται το αντίθετο.

7. Επειδή με τις διατάξεις της κοινής απόφασης 75308/5512/26.10.1990 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας, που παρατίθενται σε προηγούμενη σκέψη, θεσπίζεται διοικητική διαδικασία, με την οποία επιδιώκεται να παρασχεθεί στους ενδιαφερόμενους η δυνατότητα να εκθέσουν τις απόψεις τους στο στάδιο της αξιολόγησης των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προηγείται της έκδοσής των πράξεων, με τις οποίες επιβάλλονται περιβαλλοντικοί όροι, δεν προβλέπεται όμως από τις διατάξεις αυτές, ούτε από άλλη διάταξη νόμου ή κανονιστικής πράξης της Διοίκησης στηριζόμενης σε εξουσιοδότηση νόμου, η άσκηση ενώπιον διοικητικού οργάνου προσφυγής κατά των παραπάνω πράξεων. Εξάλλου, στην ίδια την προσβαλλόμενη απόφαση ορίζεται ότι κατ' αυτής μπορεί να ασκηθεί από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον προσφυγή στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων μέσα σε σαράντα πέντε ημέρες από την έκδοσή της, με την ρήτρα, όμως αυτή δεν καθιερύεται ενδικοφανής προσφυγή, της οποίας η μη άσκηση συνεπάγεται απαράδεκτο προσβολής της απόφασης με αίτηση ακύρωσης σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 2 του π.δ./τος 18/1989 "κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας" (φ. 8), διότι στην έννοια της τελευταίας αυτής διάταξης εμπίπτουν οι ενδικοφανείς προσφυγές που προβλέπονται από νόμο ή από κανονιστική πράξη της Διοίκησης εκδιδόμενη με βάση νομιθετική εξουσιοδότηση. Είναι, επομένως, απορριπτέος ο ισχυρισμός του Δημοσίου, με τον οποίο υποστηρίζεται ότι συντρέχει απαράδεκτο της κρινόμενης αίτησης λόγω μη άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής.

8. Επειδή, όπως προκύπτει από τα αντίστοιχα καταστατικά που προσκομίστηκαν στο Δικαστήριο, το πρώτο από τους αιτούντες είναι σωματείο που επιδιώκει, πλην άλλων, την ανάδειξη και προστασία του πολιτιστικού και του φυσικού περιβάλλοντος, το δεύτερο είναι επίσης σωματείο, στους σκοπούς του οποίου περιλαμβάνεται η οικολογία και προστασία της ελλληνικής ορνιθοπανίδας, και η τρίτη αποτελεί, όπως αναφέρεται σε προηγούμενη σκέψη, αστική εταιρία που απέκτησε νομική προστασία της πανίδας, της χλωρίδας, των τοπίων των υδάτων και άλλων φυσικών πόρων και γενικότερα του φυσικού περιβάλλοντος. Ενόψει των παραπάνω σκοπών τους και τα τρία αιτούντα έχουν έννομο συμφέρον να ασκήσουν την κρινόμενη αίτηση, με την οποία υποστηρίζεται ότι τα έργα, τα οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, θίγουν σημαντικά στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος, όπως υδροβιότοπους, την πανίδα και τη χλωρίδα, και ότι τα στοιχεία αυτά δεν προστατεύονται από τους προβλεπόμενους στην απόφαση περιβαλλοντικούς όρους. Το γεγονός δε ότι τα αιτούντα δεν υπέβαλαν τις αντιρρήσεις και απόψεις τους στη Διοίκηση κατά το στάδιο της αξιολόγησης των σχετικών μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στις οποίες στηρίζεται η πληττόμενη απόφαση, δεν τους στερεί το έννομο συμφέρον να προσβάλλουν την απόφαση αυτή με αίτηση ακύρωσης. Είναι, λοιπόν, απορριπτέοι οι ισχυρισμοί του Δημοσίου, με τους οποίους αμφισβητείται το έννομο συμφέρον των αιτούντων.

9. Επειδή από τα στοιχεία της δικογραφίας, δεν προκύπτει κοινοποίηση στις αιτούσες περιβαλλοντικές οργανώσεις η γνώση από τους εκπροσώπους τους της προσβαλλόμενης απόφασης σε χρόνο από τον οποίο η άσκηση της κρινόμενης αίτησης να απέχει περισσότερο από εξήντα ημέρες. Ειδικότερα, δεν προκύπτει πλήρης γνώση της απόφασης που να κινεί την κατά νόμο εξονθήμερη προθεσμία προσβολής της με αίτηση ακύρωσης από την από 11.6.1992 αίτηση των αιτουσών οργανώσεων προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, με την οποία ζητήθηκαν αντίγραφα εγγράφων σχετικών με το έργο της εκτροπής των υδάτων του ποταμού Αχελώου, μεταξύ των οποίων οι οικείες μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καθώς και οι "διοικητικές πράξεις εγκρίσεως" των μελετών αυτών, χωρίς όμως να γίνεται στην παραπάνω αίτηση οποιαδήποτε αναφορά σε συγκεκριμένη πράξη της Διοίκησης. Εξάλλου, δεν μπορεί να θεμελιωθεί τεκμήριο γνώσης της προσβαλλόμενης απόφασης από τους εκπροσώπους των αιτούντων οργανώσεων στο γεγονός ότι, πριν εκδοθεί η απόφαση αυτή, δημοσιεύθηκε σε τοπικές εφημερίδες των νομών Τρικάλων, Καρδίτσας και Αρτας πρόσκληση των ενδιαφερομένων να λάβουν γνώση μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συντάχθηκαν για έργα εντασσόμενα στο πρόγραμμα της εκτροπής των υδάτων του Αχελώου, μεταξύ των οποίων και εκείνα, τα οποία αφορά η παραπάνω απόφαση, η δε μελέτη για τις επιπτώσεις της εκτροπής στο δέλτα του

ποταμού είχε αποσταλεί από τη Διοίκηση στην πρώτη και στη δεύτερη από τις προναφερόμενες οργανώσεις με το έγγραφο 47081/Π.Π.1851/28.11.1989 του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, ούτε το γεγονός ότι η κρίσιμη αίτηση ασκήθηκε μετά την πάροδο είκοσι ενός περίπου μηνών από την έκδοση της προσβαλλομένης, ενόψει και του ότι, όπως έχει εκτεθεί σε προηγούμενη σκέψη, δεν προκύπτει δημοσιοποίηση της πράξης αυτής κατά τη διαδικασία που θεσπίζεται με το προαναφερόμενο άρθρο 3 της κοινής απόφασης 75308/5512/26.10.1990 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και τον Υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας και μάλιστα για τις δύο από τις τρεις Νομαρχίες, στην περιφέρεια των οποίων βρίσκονται τα επίμαχα έργα, και συγκεκριμένα για τις Νομαρχίες Τρικάλων και Καρδίτσας, η Διοίκηση ούτε καν ισχυρίζεται ότι τηρήθηκαν οι κατά το άρθρο αυτό διατυπώσεις δημοσιοποίησης, αλλά αντίθετως στο έγγραφο 1710/6.5.1994 της Νομαρχίας Τρικάλων προς το Συμβούλιο της Επικρατείας υποστηρίζεται η άποψη, ότι δημοσίευση της πράξης, δεν προβλέπεται και στο έγγραφο 408/9.5.1994 της Νομαρχίας Καρδίτσας προς το Δικαστήριο αναφέρεται ότι αναρτήθηκε στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχίας και ανακοινώθηκε από τον τοπικό τύπο η "έγκριση" από το Νομαρχιακό Συμβούλιο των περιβαλλοντικών όρων, δεν βεβαιώνεται όμως ότι τηρήθηκαν οι διατυπώσεις αυτές και για την προσβαλλόμενη υπουργική πράξη, ενώ, τέλος, δεν αποδεικνύεται από τα στοιχεία της δικογραφίας ότι η ευρεία δημοσιότητα, που έχει λάβει γενικώς και επί σειρά ετών το θέμα της εκτροπής των υδάτων του ποταμού Αχελώου, συνδέεται και με την εκδόσή της προσβαλλομένης πράξης ή με το περιεχόμενό της. Κατά συνέπεια εμπροθέσμως ασκείται η κρίσιμη αίτηση, είναι δε απορριπτέοι οι ισχυρισμοί του Δημοσίου, με τους οποίους υποστηρίζεται το αντίθετο.

10. Επειδή, κατά το άρθρο 24 του Συντάγματος η Πολιτεία έχει υποχρέωση να προστατεύει το φυσικό περιβάλλον και να λαμβάνει ιδιαίτερα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα για τη διαφύλαξη του. Με τη συνταγματική αυτή διάταξη θεσπίζεται η θεμελιώδης αρχή της προλήψως της βλάβης του φυσικού περιβάλλοντος χάριν της οικολογικής ισορροπίας και της διατηρήσεως αυτού και των φυσικών πόρων προς όφελος όχι μόνον της παρούσας γενεάς αλλά και των επομένων. Επομένως, από την ίδια διάταξη απορρέουν οι περιορισμοί εκείνοι στην αναπτυξιακή πολιτική της πολιτείας, που είναι αναγκαίοι για την πολιτική της πολιτείας, που είναι αναγκαίοι για την πρόληψη της βλάβης του φυσικού περιβάλλοντος, σε τρόπο ώστε όχι κάθε ανάπτυξη αλλά μόνο η βιώσιμη, δηλ. εκείνη που δεν επιφέρει βλάβη στο περιβάλλον και άρα είναι διατηρήσιμη και όχι πρόσκαιρη, να είναι επιτρεπτή από το Σύνταγμα. Ειδικότερα, να μην κατασκευή δημοσίων έργων μπορεί να αποτελεί μέρος αναπτυξιακών προγραμμάτων, πλην, ως έχουν, άμεση επίδραση στο φυσικό περιβάλλον, μπορεί να αποτελεί, επίσης, μέγιστο κίνδυνο σοβαρής αλλοίωσης ή ακόμη και ανεπανόρθωτης καταστροφής αυτού, αν δεν γίνεται με περίσκεψη και πλήρη επιστημονική μελέτη όλων των επιπτώσεων της στο περιβάλλον, οπότε και μόνον είναι επιτρεπτή.

11. Επειδή σε συμμόρφωση προς την επιταγή που περιέχεται στις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος, εκδόθηκε ο ν. 1650/1986 "για την προστασία του περιβάλλοντος" (φ. 160), με τον οποίο θεσπίζονται κανόνες αναφερόμενοι, πλην άλλων, στις προϋποθέσεις και στη διαδικασία για την έγκριση της εγκατάστασης δραστηριοτήτων ή εκτέλεσης έργων, από τα οποία απειλούνται δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον. Ειδικότερα, με το άρθρο 3 παρ. 1 του νόμου αυτού παρέχεται εξουδότηση για την κατάταξη, με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμοδίου υπουργού, των δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και με κριτήρια το είδος και μέγεθός τους, το είδος και την ποσότητα των εκπεμπόμενων ρύπων και κάθε άλλη επίδραση στο περιβάλλον, τη δυνατότητα να προληφθεί η παραγωγή ρύπων από την εφαρμοζόμενη παραγωγική διαδικασία, τον κίνδυνο σοβαρού ατυχήματος και το βαθμό της ανάγκης να επιβληθούν περιορισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος. Στη δε παράγραφο 2 το ίδιο άρθρο ορίζεται ότι η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει "τα έργα και τις δραστηριότητες που λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της εκτασίς τους είναι πιθανό να προκαλέσει σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον" ενώ στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν έργα και δραστηριότητες που δεν προκαλούν μεν σοβαρούς κινδύνους ή οχλήσεις αλλά για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος πρέπει να υποβάλλονται

"σε γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς που προβλέπονται από κανονιστικές διατάξεις" και στην τρίτη κατηγορία "όσα προκαλούν ιδιαίτερα μικρό κίνδυνο ή όχληση ή υποβάθμιση στο περιβάλλον". Περαιτέρω στο άρθρο 14 του παραπάνω νόμου προβλέπεται, πλην άλλων, ότι "για την πραγματοποίηση νέων ή την επέκταση, τον εκσυγχρονισμό ή τη μετεγκατάσταση υφισταμένων έργων ή δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στις κατηγορίες του προηγούμενου άρθρου, απαιτείται η έγκριση όρων για τη προστασία του περιβάλλοντος, η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης ή πραγματοποίησης της δραστηριότητας ή του έργου" (παρ. 1), ότι "για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της πρώτης κατηγορίας απαιτείται υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων" (παρ. 2α), ότι "η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής χορηγείται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των κατά περίπτωση συναρμοδίων υπουργών. Με όμοια απόφαση είναι δυνατό, η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για ορισμένα έργα ή δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής να ανατίθεται στο νομάρχη.." (παρ. 2β') ότι "για νέα έργα και δραστηριότητες της πρώτης κατηγορίας απαιτείται προέγκριση που αφορά τη χωροθέτηση... Η διαδικασία για την προέγκριση, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 10... (παρ. 6), ότι "με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού καθορίζονται η διαδικασία έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και η προθεσμία υποβολής τους..." (παρ. 10) και ότι "οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και στα έργα και τις δραστηριότητες που υφίστανται ή βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. Με κοινές αποφάσεις, που εκδίδονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και τον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό, καθορίζονται ο αναγκαίος χρόνος προσαρμογής των παραπάνω έργων και δραστηριοτήτων στις διατάξεις του νόμου αυτού και στις διατάξεις που θα εκδοθούν κατ' εξουσιοδότησή του, οι σχετικοί όροι και η διαδικασία" (παρ. 11). Στο δε άρθρο 5 του ίδιου νόμου ορίζονται ως εξής: "1. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού καθορίζεται το περιεχόμενο της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που μπορεί να διαφοροποιείται κατά κλάδους ή ομάδα έργων και δραστηριοτήτων. Με όμοια απόφαση ορίζεται το περιεχόμενο της μελέτης ανάλογα με τα στάδια έγκρισης του έργου σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 6. Η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιλαμβάνει τουλάχιστον: α') περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας με πληροφορίες για το χώρο εγκατάστασης, το σχεδιασμό και το μέγεθό του. β') εντοπισμό και αξιολόγηση των βασικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, γ) περιγραφή των μετρών για την πρόληψη, μείωση ή αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, δ) εξέταση εναλλακτικών λύσεων και υπόδειξη των κύριων λόγων της επιλογής της προτεινόμενης λύσης, ε) απλή περιήληψη του συνόλου της μελέτης. 2. Το οικείο νομαρχιακό συμβούλιο λαμβάνει γνώση της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και πριν από την έγκριση της ενημερώνει κάθε πολίτη και τους φορείς εκπροσώπησης του, για να εκφράσουν τη γνώμη τους. Ο τρόπος ενημέρωσης καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων". Εξάλλου, με βάση εξουσιοδοτήσεις παρεχόμενες με διατάξεις του παραπάνω νόμου, μεταξύ των οποίων και τα προναφερόμενα άρθρα 3, 4 παρ. 10 και 11 και 5 παρ. 1, αλλά και σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 84/360/ΕΟΚ και 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 28ης Ιουνίου 1984 και της 27ης Ιουνίου 1985, αντιστοίχως εκδόθηκε η κοινή απόφαση 69269/5387/24.10.1990 των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας, Γεωργίας, Πολιτισμού, Εμπορικής Ναυτιλίας, Τουρισμού, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Μεταφορών και Επικοινωνιών (φ.678/25.10.1990, τ. Β'), με την οποία, πλην άλλων, ορίζονται τα έργα και οι δραστηριότητες που κατατάσσονται στις πρώτη και στη δεύτερη κατηγορία, καθορίζονται τα απαιτούμενα στοιχεία και προδιαγραφές του περιεχομένου των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καθώς και η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Συγκεκριμένα στο άρθρο 4 της κινής αυτής υπουργικής απόφασης απαριθμούνται τα έργα και οι δραστηριότητες που κατατάσσονται στην πρώτη (Α') κατηγορία υποδιαιρούμενα σε δυο ομάδες (I και II), μεταξύ δε εκείνων που ανήκουν στην ομάδα II

περιλαμβάνονται τα "έργα δειυθέτησης (canalisation) και ρύθμισης της ροής υδάτω" (περ. ε΄) και τα "φράγματα και λοιπές εγκαταστάσεις προς συγκράτηση ή μονιμότερη αποθήκευση των υδάτων" (περ. στ΄) και, περαιτέρω στον πίνακα 2, ο οποίος προσαρτάται στο άρθρο 16 και στο οποίο παραπέμπεται η παράγραφος 2 του άρθρου 6 της ίδιας υπουργικής απόφασης, ορίζονται τα στοιχεία που πρέπει να περιέχουν οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τα έργα και τις δραστηριότητες της παραπάνω ομάδας ΙΙ, στο δε άρθρο 9 της απόφασης αυτής προβλέπεται η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Τέλος, σύμφωνα με τη μεταβατική διαταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 17 της παραπάνω υπουργικής απόφασης, έργα ή δραστηριότητες που βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής κατά την έναρξη ισχύος της απόφασης αυτής προσαρμόζονται στις διατάξεις της που αφορούν την έγκριση περιβαλλοντικών όρων "μετά από τέσσερα (4) χρόνια από την έναρξη ισχύος της", στην ίδια όμως παράγραφο ορίζεται ότι "εάν πριν από την πάροδο της τετραετίας, κατά την κατασκευή ή τη λειτουργία του έργου ή της δραστηριότητας προκύπτει ότι δεν προστατεύεται επαρκώς το περιβάλλον, επιβάλλονται περιβαλλοντικοί όροι σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της παρούσας απόφασης".

12. Επειδή τα έργα, τα οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, εκτελούνται μεν στη φυσική κοίτη του ποταμού Αχελώου, αλλ'όπως και ρητώς αναφέρεται σε έγγραφα τόσο της Διοίκησης όσο και της παρεμβαίνουσας Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (βλ. ενδεικτικώς το από 13.5.1994 "ενημερωτικό σημείωμα " του Γραφείου Εργων Εκτροπής Αχελώου του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο με το υπόμνημα του Δημοσίου και τα έγγραφα 4241/23.9.1985 και 1931./20.5.1985 της Διεύθυνσης Ανάπτυξης Υδροηλεκτρικών Εργων της Δημοσίας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και προς το Υπουργείο Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, αντιστοίχως) είναι ενταγμένα στα έργα του "συγκροτήματος της εκτροπής", δηλαδή στο σύστημα των τεχνικών έργων που απαιτούνται για την αποθήκευση και ρύθμιση της ροής των υδάτων του άνω Αχελώου και τελικώς την εκτροπή τους προς τη θεσσαλική πεδιάδα και τη διοχετεύση τους στην κοίτη του Πηνειού ποταμού. Όπως προκύπτει δε από τα στοιχεία του φακέλλου, ο Αχελώος, ο οποίος πηγάζει από το όρος Λάκμος της οροσειράς της Πίνδου, στην περιοχή του Μεστόβου, και, εμπλουτιζόμενος με τα νερά αρκετών παραποτάμων, εκβάλλει δυτικά του Μεσολογγίου, στο Ιόνιο πέλαγος, διασχίζοντας ένα από τα σημαντικότερα υδατικά διαμερίσματα της Χώρας, έχει μήκος 220 χιλιομέτρων περίπου, με πλάτος που φθάνει έως και 90 μέτρα και αποτελεί πολύ σημαντικό ποτάμιο οικοσύστημα. Η περι ης πρόκειται παρέμβαση έχει πολλαπλές σοβαρές επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον των οικείων περιοχών, και ιδίως α΄) την επικοινωνία των ποταμών οικοσυστημάτων Αχελώου και Πηνειού, που συνεπάγεται αμέσως την ανάμειξη της πανίδας και χλωρίδας αυτών με τον ενεύθεν πρόδηλο κίνδυνο μείωσης της βιοποικιλιάς των εκ του ανταγωνισμού των ειδών. Διότι η οροσειρά της Πίνδου αποτελεί μέχρι τούδε αδιαπέραστο γεωγραφικό φράγμα, αποκλείον την μετακίνηση των ενδημικών και μάλιστα των υδροβίων οργανισμών, της εξαιρετικά πλούσιας χλωρίδας και πανίδας της περιοχής από το Δυτικό διαμέρισμα στο ανατολικό, ενώ η διάνοιξη της σήραγγας θα επιτρέψει για πρώτη φορά την κίνηση των ειδών αυτών κατά τη φορά των μεταφερομένων υδάτων, ήτοι εκ δυσμω προς ανατολάς, β) τη μείωση των υδάτων του Αχελώου και της συνολικής ροής προς το δέλτα αυτού, που αποτελεί σημαντικό υγρότοπο και ενδιαίτημα αγρίας ορνιθοπανίδας, προστατευμένης από τις διατάξεις της Διεθνούς Συμβάσεως Ραμσάρ, γ΄) την κατασκευή σειράς μεγάλων φραγμάτων (Πύλη, Μουζάκι, Συκιά, Μεσσοχώρα), που θα κατακλύσουν κατοικίες και αγρούς, θα προκαλέσουν μετακίνηση και αλλαγή απασχόλησης του πληθυσμού, θα διαταράξουν σοβαρώς τα υφιστάμενα δίκτυα επικοινωνίας, θα καταστρέψουν τα εδαφικά και ποτάμια οικοσυστήματα και θα τα αντικαταστήσουν με λημναία και θα επιφέρουν αλλαγή των οικείων μικροκλιμάτων και σοβαρή αλλοίωση της αισθητικής του τοπίου. δ΄) τη μείωση της παροχής υδάτων του Αχελώου, νοτίως της εκτροπής, προς τα υπ' αυτού τροφοδοτούμενα φυσικά και ανθρωπογενή οικοσυστήματα της Δυτικής Ελλάδος, με όλες τις εντεύθεν συνέπειες για την ευστάθεια και βιωσιμότητά των ιδίως σε περιόδους ξηρασίας, ε΄) σοβαρές κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές αλλαγές από την ποικιλότροπο εκμετάλλευση των φραγμάτων, που θα έχουν δευτερογενείς επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον των οικείων περιοχών, στ) την

αύξηση των υδάτων και της συνολικής ροής του ποταμού Πηνειού προς το δέλτα αυτού, με σημαντική επίδραση στα φυσικά και ανθρωπογενή συστήματα του Θεσσαλικού κάμπου, ιδίως δε αύξηση της ρυπάνσεως από τοξικά φυτοφάρμακα.

13. Επειδή όπως προκύπτει περαιτέρω από τα στοιχεία του φακέλλου, η εκτέλεση των τεχνικών έργων, τα οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, είχε αποφασιστεί πριν από τη δημοσίευση της προαναφερόμενης κοινής υπουργικής απόφασης 69269/5387/24.10.1990, αλλά και πριν ακόμη δημοσιευθεί ο ίδιος ο ν. 1650/1986, κατ' εξουσιοδότηση του οποίου εκδόθηκε η υπουργική απόφαση, και μάλιστα κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού είχαν αρχίσει οι σχετικές εργασίες (βλ. ενδεικτικώς το έγγραφο 4241/23.9.1985 της Διεύθυνσης Ανάπτυξης Υδροηλεκτρικών Εργων της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, στο οποίο αναφέρεται και το έγγραφο Α.Π. ΓΑ/37/23.2.1994 του Γραφείου Εργων Εκτροπής Αχελώου του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας προς το Συμβούλιο της Επικρατείας). Με τα δεδομένα αυτά, σύμφωνα με τα άρθρα 4 παρ. 6 του ν. 1650/1986 και από όσα αναφέρονται στην προηγούμενη σκέψη συνάγεται ότι το εγχείρημα της εκτροπής μέρους των υδάτων του Αχελώου ποταμού προς το Θεσσαλικό κάμπο αποτελεί σύνθετο και μάλιστα τεχνικό έργο μεγάλης κλίμακας και έχει επιπτώσεις, που μπορούν να προκαλέσουν σοβαρή και ανεπανόρθωτη βλάβη στο φυσικό περιβάλλον. Είναι δε πρόδηλο ότι η συνολική επίδρασή του στο φυσικό περιβάλλον των επηρεζομένων περιοχών Δυτικής Ελλάδος και Θεσσαλίας δεν ισούται προς το αθροισμα των τοπικώς μόνο εκτιμωμένων συνεπειών των επιμέρους τεχνικών έργων που απαιτούνται για την πραγματοποίησή του, αλλ' είναι πολλαπλάσιο τούτου λόγω του δυναμικού και μή γραμμικού χαρακτήρος των εντεύθεν διαταρασσομένων και εν αλληλεπίδρασει τελούντων φυσικών και ανθρωπογενών οικοσυστημάτων. Κατά συνέπεια, για την καταγραφή και αξιολόγηση των επιπτώσεων του εγχειρήματος αυτού δεν αρκεί η σύνταξη μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων για καθένα από τα προγραμματιζόμενα επιμέρους τεχνικά έργα, αλλά είναι αναγκαία η σύνταξη, κατά τη διαδικασία που θεσπίζεται με τις διατάξεις αυτές, συνολικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην οποία με την κατάλληλη επιστημονική μέθοδο θα συσχετίζονται και θα συνεκτιμώνται οι προεκτεθείσες επιμέρους συνεπειες για το περιβάλλον, προς εξεύρεση και αξιολόγηση της συνολικής επίδρασης του έργου στο περιβάλλον από την αλλοίωση του υδρολογικού ισοζυγίου μεταξύ Δυτικής Ελλάδος και Θεσσαλίας. Μόνο με τέτοια συνθετική μελέτη θα καταστεί δυνατό να διαγωνισθούν σε όλη τους την έκταση οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εκτροπής και ενόψει αυτών αφενός μεν να κριθεί αν είναι καν επιτρεπτή η εκτέλεση του έργου, ή αν τούτο αποκλείεται λόγω βλάβης του περιβάλλοντος, αφετέρου δε να εκτιμηθεί η αναγκαιότητα του έργου στο πλαίσιο και της αναμενόμενης μορφής ανάπτυξης της Θεσσαλίας και να αξιολογηθούν πλήρως τα μνημονευόμενα στην παράγραφο 1 του προαναφερόμενου άρθρου 5 ν. 1650/1986 στοιχεία και κριτήρια, μέσω των οποίων ελέγχεται και η τήρηση των επιταγών που απορρέουν από το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος κατά τα διαλαμβανόμενα σε προηγούμενη σκέψη, καθώς επίσης και να προσδιορισθούν οι περιοχές στις οποίες επέρχονται συνέπειες από το παραπάνω εγχείρημα και, κατ' επέκταση οι νομοί, για τους οποίους απαιτείται να τηρηθεί η διαδικασία που προβλέπεται στην παραγραφο 2 του ίδιου άρθρου 5 και στα άρθρα 2 και 3 της προαναφερόμενης κοινής απόφασης 75308/5512/26.10.1990 του Υπουργού Περιβάλλοντος και Δημοσίων Εργων.

14. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλλου, για την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, η οποία, όπως έχει εκτεθεί, αφορά τεχνικά έργα περιλαμβάνοντα στο πρόγραμμα εκτροπής των υδάτων του ποταμού Αχελώου, η Διοίκηση στηρίχθηκε σε μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, οι οποίες συντάχθηκαν ειδικώς για τα επιμέρους τεχνικά αυτά έργα και για τις οποίες ζητήθηκε η γνώμη των νομαρχιακών συμβουλίων Τρικάλων και Καρδίτσας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 της προαναφερόμενης κοινής απόφασης 75308/5512/26.10.1990 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Εργων και του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας, και συγκεκριμένα ως προς τη μελέτη του γραφείου "Π-Γ ΕΠΕ", έτους 1989, για την περιοχή της άμεσης επιρροής των έργων της κύρια σήραγγας εκτροπής τους Αχελώου και προς τη μελέτη του γραφείου "Θ.Ο." έτους 1987, για την περιοχή της άμεσης επιρροής των έργων Πύλης και Μουζακίου. Εξάλλο, η Διοίκηση ισχυρίζεται ότι, για την

αναγκαιότητα και τις επιπτώσεις της εκτροπής υδάτων του ποταμού Αχελώου προς τη Θεσσαλία, έχει συνταχθεί μεγάλος αριθμός μελετών, οι οποίες και μνημονεύονται, πλην άλλων, στην "ενημερωτική έκθεση" που έχει αποσταλεί στο Δικαστήριο με το έγγραφο Α.Π. ΓΑ 24/3701/28.1.1994 του Γραφείου έργων Εκτροπής Αχελώου ποταμού του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και στο απο 31.5.1994 "ενημερωτικό σημείωμα" του γραφείου αυτού, που έχει υποβληθεί με τα υπομνήματα του Δημοσίου και των παραμβαϊνόντων δήμων και σωματείων, δεν προκύπτει όμως ότι μεταξύ των μελετών αυτών περιλαμβάνεται συνολική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά την έννοια που εκτίθεται στην προηγούμενη σκέψη. Ειδικότερα δε, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει τέτοιο χαρακτήρα η μελέτη με τίτλο "οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εκτροπής του Αχελώου", έτους 1987, η οποία συντάχθηκε απο ομάδα επιστημόνων με συντονιστή τον καθηγητή Ν.Σ.Μ., η οποία ρητώς αναγνωρίζει ότι δεν έχουν εισέτι συλλεγεί τα απαραίτητα εκείνα δεδομένα που θα μπορούσε να στηρίξουν επιστημονική κρίση σε σειρά περιβαλλοντικών ζητημάτων, εκ των οποίων εξαρτάται και η ειρηνική συνολική αξιολόγηση. Πάντως, δεν προκύπτει ότι η μελέτη Μ., καθώς και οι λοιπές μελέτες που απαριθμούνται στα προαναφερόμενα έγγραφα του Γραφείου Έργων Εκτροπής Αχελώου, αξιολογήθηκαν απο τα οικεία όργανα της Διοίκησης κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στις παραπάνω διατάξεις του αρθρου 5 παρ. 2 ν. 1650/1986 και του αρθρου 2 της κοινής απόφασης 75308/5512/26.10.1990 του Υπουργού Περιβαλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας. Με τα δεδομένα αυτά, εφόσον δηλαδή η προσβαλλόμενη απόφαση δεν στηρίζεται όπως έπρεπε σε συνολική, με την παραπάνω έννοια, μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που να έχει υποβληθεί και αξιολογηθεί κατα την προαναφερόμενη διαδικασία, η απόφαση αυτή είναι μη νόμιμη. Εξάλλου, το υποβαλλόμενο με το υπόμνημα του Δημοσίου αίτημα, να διαταχθείπραγαματογνωμοσύνη, προκειμένου να διαπιστωθεί αν, για τη συνολική αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που συνδέονται με την εκτροπή του Αχελώου ποταμού, είναι απο τεχνική άποψη αναγκαίο να συνταχθεί ενιαία μελέτη ή η έρευνα των προβλημάτων αυτών μπορεί να διασπαστεί σε περισσότερες της μιας μελέτες και αν οι υφιστάμενες σχετικές μελέτες έχουν συνθετικό χαρακτήρα, είναι απορριπτέο. Διότι, απο το περιεχόμενο των επιμέρους μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, με βάση τις οποίες εγκρίθηκαν οι επίμαχοι περιβαλλοντικοί όροι και οι οποίες αξιολογήθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας που θεσπίζεται με τις προαναφερόμενες διατάξεις, σαφώς προκύπτει ότι οι μελέτες αυτές δεν έχουν τέτοιο χαρακτήρα, αλλ' αναφέρονται στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις απο τα τεχνικά έργα που αποτελούν το αντικείμενό τους και συγκεκριμένα απο την κύρια σήραγγα εκτροπής αφενός και τα φράγματα, ταμιευτήρες και συναφή έργα που προβλέπεται να κατασκευαστούν στι θέσεις Πύλη και Μουζάκι αφετέρου και μάλιστα στη δεύτερη απο τις προαναφερόμενες μελέτες, δηλαδή εκείνη που αφορά τα έργα Πύλης και Μουζακίου επισημαίνεται ακριβώς, στη σελίδα 3 του Β' τόμου, ότι "η κατασκευή των φραγμάτων και το τροποποιημένο περιβάλλον που θα προκύψει δεν αποτελούν ένα ανεξάρητο σχέδιο ανάπτυξης, αλλά τμήμα ενός σημαντικά γενικότερου έργου, που περιλαμβάνει την πρόσκαιρη μα σημαντική μεταβολή των συνθηκών περιβάλλοντος σε μια ζώνη που περιέχει όλη σχεδόν την κεντρική Ελλάδα", ότι για τους παραπάνω λόγους η μελέτη αυτή "δεν ευσταθεί απο μόνη της και θα πρέπει να θεωρηθεί ως στοιχείο για τη συνολικότερη εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων απο το σύνολο των έργων", ότι "κάθε σοβαρή προσπάθεια ανάλυσης και αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων απο τα φράγματα Πύλης και Μουζακίου πρέπει να γίνει συνολικά για το έργο της εκτροπής του Αχελώου, την αρδευση της Θεσσαλικής πεδιάδας, την αφαίρεση υδάτινων πόρων απο την Ηπειρο και τη Δυτική Στερεά Ελλάδα, συνυπολογίζοντας ακόμα τις επιπτώσεις στους οριενούς όγκους της Κεντρικής Ελλάδας, στο Ιόνιο και στο Αιγαίο Πέλαγος", ότι "η ποικιλότητα και η ισορροπία των οικοσυστημάτων της χώρας μας επιβάλλουν σαφώς διεξοδική ανάλυση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων απο το σύνολο του έργου" και, τέλος, ότι είναι αναγκαίο ο κύριος του έργου να εκπονήσει τη συνολική αυτή μελέτη. Η προσαλλομένη απόφαση, λοιπον, είναι ακυρωτέα για τον παραπάνω λόγο, τον οποίο βασιμώς προβάλλουν οι αιτούντες, αποβαίνει δε αλυσιτελής η έρευνα των λοιπών λόγων ακύρωσης που περιέχονται στην κρινόμενη αίτηση. Πρέπει επομένως, να γίνει δεκτή η αίτηση αυτη και να απορριφθούν οι παρεμβάσεις.

15. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλλου, για την έκδοση της προσαλλόμενης απόφασης η οποία, όπως έχει εκτεθεί, αφορά τεχνικά έργα περιλαμβανόμενα στο πρόγραμμα εκτροπής των υδάτων του ποταμού Αχελώου, η Διοίκηση στηρίχθηκε στη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του γραφείου ".....", έτους 1986, η οποία αναφέρεται στην περιοχή της άμμεσης επιρροής των συγκεκριμένων αυτών τεχνικών έργων και για την οποία ζητήθηκε η γνώμη των νομαρχιακών συμβουλίων Τρικάλων, Αρτας και Καρδίτσας, σύμφωνα με τα στηριζόμενα στο άρθρο 2 της προαναφερόμενης κοινής απόφασης 75308/5512/12.10.1990 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας. Εξάλλου, η Διοίκηση ισχυρίζεται ότι για την αναγκαιότητα και τις επιπτώσεις της εκτροπής υδάτων του ποταμού Αχελώου προς τη Θεσσαλία έχει συνταχθεί μεγάλος αριθμός μελετών, οι οποίες και μνημονεύονται, πλην άλλων, στην "ενημερωτική εκθεση", που έχει αποσταλεί στο Δικαστήριο με το έγγραφο Α.Π. ΓΑ 24/3701/28.1.1994 του Γραφείου Έργων Εκτροπής Αχελώου ποταμού του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και στο από 31.5.1994 "ενημερωτικού σημείωμα" του γραφείου αυτού, που έχει υποβληθεί με το υπόμνημα του Δημοσίου, δεν προκύπτει όμως ότι μεταξύ των μελετών αυτών περιλαμβάνεται και πλήρης συνθετική μελέτη αυτών περιλαμβάνεται και πλήρης συνθετική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, κατά την έννοια που εκτίθεται στην προηγούμενη σκέψη και ειδικότερα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει τέτοιο χαρακτήρα (η μελέτη με τίτλο "οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εκτροπής του Αχελώου" έτους 1987, η οποία συντάχθηκε από ομάδα επιστημόνων με συντονιστή τον καθηγητή Ν.Σ. Μ.), που ρητώς αναγνωρίζουν ότι δεν έχουν ακόμη συλλεγεί και μελετηθεί τα απαραίτητα εκείνα δεδομένα που θα μπορούσαν να στηρίξουν επιστημονική κρίση σε σειρά περιβαλλοντικών ζητημάτων, από τα οποία, εντούτοις, εξαρτάται η ειρηνική συνολική αξιολόγηση. Πάντως, δεν προκύπτει ότι η τελευταία αυτή μελέτη καθώς και οι λοιπές μελέτες που απαριθμούνται στα προαναφερόμενα έγγραφα του Γραφείου Έργων Εκτροπής Αχελώου αξιολογήθηκαν από τα οικεία όργανα της Διοίκησης κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στις παραπάνω διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 2 ν. 1650/1989 και του άρθρου 2 της κοινής απόφασης 75308/5512/26.10.1990 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας. Με τα δεδομένα αυτά, εφόσον δηλαδή η προσαλλόμενη απόφαση, αν και αφορά έργα που αποτελούν μέρος του προγράμματος εκτροπής των υδάτων του Αχελώου ποταμού, δεν στηρίζεται και σε συνθετική, με την παραπάνω έννοια, μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που να έχει υποβληθεί και αξιολογηθεί κατά την προαναφερόμενη διαδικασία, η απόφαση αυτή είναι μη νόμιμη. Εξάλλου, το υποβαλλόμενο με το υπόμνημα του Δημοσίου αίτημα να διαταχθεί πραγματογνωμοσύνη, προκειμένου να διαπιστωθεί αν για τη συνολική αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που συνδέονται με την εκτροπή του Αχελώου ποταμού είναι από τεχνητή άποψη αναγκαίο να συνταχθεί ενιαία μελέτη, ή η έρευνα των προβλημάτων αυτών μπορεί να διασπαστεί σε περισσότερες από μια μελέτες και αν οι υφιστάμενες σχετικές μελέτες έχουν συνθετικό χαρακτήρα, είναι απορριπτέο, δεδομένου ότι από το περιεχόμενο της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, με βάση την οποία εκγρίθηκαν οι επίμαχοι περιβαλλοντικοί όροι και η οποία αξιολογήθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας που θεσπίζεται με τις προαναφερόμενες διατάξεις και μνημονεύεται, μόνη αυτή, στο προοίμιο της προσαλλόμενης απόφασης, σαφώς προκύπτει ότι η μελέτη αυτή δεν έχει τέτοιο χαρακτήρα, αλλ' αναφέρεται στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τα τεχνικά έργα των περιοχών Μεσοχώρας και Συκιάς, που αποτελούν το αντικείμενό της. Η προσαλλόμενη απόφαση, λοιπόν, είναι ακυρωτέα για τον παραπάνω λόγο, τον οποίο βεβαίως προβάλλουν οι αιτούντες, αποβαίνει δε αλυσιτελής η έρευνα των λοιπών λόγων ακύρωσης που περιέχονται στην κρινόμενη αίτηση. Πρέπει, επομένως να γίνει δεκτή η αίτηση και να απορριφθεί η παρέμβαση.